

RIKTLINJER FÖR

Ekonomiskt bistånd

Beslutsdatum: 2019-12-17		Gäller från och med: 2020-01-07	
Beslutad av (namn och titel):		Framtagen av (namn och titel):	Reviderad av (namn och titel):
Socialnämnden		Olof Ohlsson, Felicia Mellgren Sandkvist	Reviderad den:
Gäller för:	Personer som ansöker om ekonomiskt bistånd		
Referens (regelverk, lag, SOSFS etc):		Förvaltningslagen, Socialtjänstlagen, socialtjänstförordningen	

Innehåll

Riktlinjer för ekonomiskt bistånd i Lomma kommun	5
1. Inledning.....	5
1.1 Riktlinjernas innehåll och syfte	5
1.2 Hur riktlinjer ska användas.....	5
1.3 Socialtjänstlagens mål och intentioner	6
1.4 Barnrättsperspektiv och barnets bästa	6
1.4.1 Ett barnperspektiv inom ekonomiskt bistånd	7
1.4.2 Barnkonsekvensanalys	7
1.5 Dokument till stöd för handläggningen av ekonomiskt bistånd	8
2. Kommunens yttersta ansvar och utformningen av det ekonomiska biståndet	8
2.1 Två uppdrag - självförsörjning och försörjning	8
2.2 Information.....	8
2.3 Prövning av rätt till bistånd	9
2.4 Genomförandeplan	9
2.5 Avslag på ansökan	9
3. Försörjningsstödet konstruktion och uppdelning	9
3.1 Rätten till bistånd	9
3.2 Beräkning av försörjningsstöd.....	9
3.3 Utbetalning av ekonomiskt bistånd	10
4. Riksnormen	10
4.1 Särskilda skäl att beräkna kostnader till en högre eller lägre nivå	10
5. Skäliga kostnader utanför riksnormen.....	11
5.1 Boende	11
5.1.1 Andrahandsboende eller hyra av fastighet.....	11
5.1.2 Delad lägenhet.....	12

5.1.3 Inneboende	12
5.1.4 Vuxna personer i hushållsgemenskap	12
5.1.5 Boendekostnader för fastighet eller bostadsrättslägenhet	12
5.1.6 Boendekostnad för kvarboende vuxet barn.....	13
5.2 Hushållsel	13
5.3 Arbetsresor.....	13
5.4 Bilinnehav.....	13
5.5 Hemförsäkring.....	14
5.6 Medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa	14
6. Livsföring i övrigt.....	14
6.1 Advokatkostnader	14
6.2 Avgifter för kommunal service, ansöknings- och förmedlingsavgifter	14
6.3 Begravningskostnader	14
6.4 Dator, tv och internet.....	15
6.5 Fickpengar	15
6.6 Flyttkostnader	15
6.7 Fritidsaktiviteter för barn	15
6.8 Färdtjänstavgift	15
6.9 Förskole- och skolbarnsomsorgsavgift.....	15
6.10 Glasögon och kontaktlinser.....	16
6.11 Hemutrustning	16
6.12 Identifikationshandlingar	16
6.13 Kläder och skor utöver vad som ingår i riksnormen	16
6.14 Kostnader för egen bostad vid vistelse på institution	17
6.15 Läkarvård och mediciner	17
6.16 Magasineringskostnad	17
6.17 Nödprovning och akut bistånd.....	17
6.18 Rekreation och fritidskostnader.....	17
6.19 Skulder.....	18
6.20 Spädbarnsutrustning	18
6.21 Tandvård.....	18
6.22 Umgängesresor	18
7. Olika grupperns förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd	19
7.1 Arbetslösa.....	19
7.2 Sökanden som inte bedöms stå till arbetsmarknadens förfogande.....	19
7.3 Personer som har sagt upp sig	19

7.4 Sammanboende	20
7.5 Studerande	20
8. Särskilda frågor	20
8.1 Förmedlingsmedel.....	20
8.2 Återkrav och återsökning av ekonomiskt bistånd.....	20

Riktlinjer för ekonomiskt bistånd i Lomma kommun

1. Inledning

Detta dokument innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd i Lomma kommun. Det är socialnämnden som ansvarar för handläggning av insatser till enskilda. I socialtjänstlagens portalparagraf framgår att socialtjänsten ska främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Socialtjänstens arbete ska inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser, med hänsyn till människors ansvar för sin och andras sociala situation. Socialtjänstens arbete ska bygga på respekt för människors rätt till självbestämmande och integritet.

Socialtjänstens huvudsakliga uppgift inom ekonomiskt bistånd är att bidra till att hitta lösningar på människors försörjningsproblem med fokus på att den enskilde på lång sikt ska kunna försörja sig själv och leva ett självständigt liv. Under tiden prövas rätten till ekonomiskt bistånd. I utredningsarbetet ingår både en ekonomisk utredning och en utredning av hela livssituationen. Alla kontakter med personer som söker stöd eller råd från socialtjänsten ska bygga på respekt för människors lika värde, den enskilda människans värdighet och individens självbestämmande och integritet.

1.1 Riktlinjernas innehåll och syfte

Syftet med riktlinjer är att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling när det gäller utredning, bedömning och tillgång till de insatser som ska erbjudas från socialtjänstens sida. Det gäller såväl bidragsnivå, förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd som vilka insatser som ska erbjudas från socialtjänstens sida. Riktlinjer ska ge stöd i det praktiska arbetet med att tolka lagstiftningen i de individuella behovsbedömningar som alltid ska göras. Utifrån socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd ger riktlinjerna vägledning för handläggningen av ekonomiskt bistånd.

Riktlinjer anger vad som är skälig levnadsnivå i normalfallet men ska inte tolkas som absoluta regler. En individuell behovsprövning ska alltid göras och i de fall det finns sakliga skäl kan bistånd beviljas utöver det som framgår i riktlinjerna. Utgångspunkten vid den individuella behovsprövningen är vad som skiljer den enskilde från andra i samma situation med hela kommunen som jämförelseunderlag. Även de krav som ställs på den biståndssökande ska anpassas efter dennes individuella förmåga och förutsättningar.

Det är inte möjligt att i dessa riktlinjer beskriva alla olika sorters situationer eller behov utan riktlinjerna beskriver vanligt förekommande situationer och behov.

1.2 Hur riktlinjer ska användas

Riktlinjer anger en riktning och ram samt förtydligar lagstiftningen. Riktlinjer beskriver det som gäller i vanliga situationer. Riktlinjer ska syfta till att skapa samsyn om utredning, beslut och utförande av insatser för både kommuninvånarna, den som tar emot stöd, anhöriga, myndighetsutövningen och nämndens utförare. Den ska dessutom bidra till en jämn kvalitet i verksamheten. Riktlinjerna utgör komplement till gällande lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd med mera. De kompletteras i verksamheten med ytterligare rutiner och överenskomna arbetssätt.

Riktlinjer avser att ge vägledning av behovet och rätten till bistånd i det enskilda ärendet. Riktlinjerna får inte uppfattas som en absolut gräns för att få hjälp eller inte. Den enskildes situation kan motivera såväl lägre som högre belopp än vad riktlinjerna anger.

1.3 Socialtjänstlagens mål och intentioner

Socialtjänstens mål och lagens intention regleras i portalparagrafen (1 kap. 1 § SoL). Målet är att den enskilde ska kunna leva ett självständigt liv. Inriktningen för socialtjänstens arbete ska vara att frigöra och utveckla individens egna resurser. Varje människa har själv ansvar för sitt liv och socialtjänsten ska inte ta över den enskildes ansvar. Frivillighet och självbestämmande ska vara vägledande i kontakten med den enskilde.

Socialtjänstens verksamhet ska präglas av helhetssyn och kontinuitet. Det innebär bland annat att den enskildes sociala situation och de problem som personen upplever ska ses i förhållande till hela den sociala kontexten. Hänsyn ska inte bara ta till familjen utan även den enskildes situation när det gäller arbete, bostad och fritidsaktiviteter. Socialtjänsten ska sträva efter att finna en samlad lösning på de sociala svårigheterna i den enskildes situation.

1.4 Barnrättsperspektiv och barnets bästa

De grundläggande utgångspunkterna för socialnämndens arbete med barn och unga regleras i flera lagrum men i huvudsak utifrån Socialtjänstlagen (SoL), Föräldrabalken (FB) samt Barnkonventionen.

I socialtjänstlagens första kapitel framgår det att vid åtgärder som rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas. Vad som är barnets bästa grundas på en bedömning i det enskilda fallet. För att besluta om vad som är barnets bästa analyseras hur barnets behov bäst tillgodoses, genom att väga olika förslag till lösningar mot varandra. I kapitel fem framgår det att socialnämnden ska verka för att barn och unga vuxna växer upp under trygga och goda förhållanden (5 kap. 1 § SoL), vilket i praktiken betyder att socialtjänsten ska verka för att vårdnadshavaren får det stöd den behöver för att kunna tillgodose barnets behov av att växa upp under trygga och goda förhållanden.

I föräldrabalken framgår det att barn har rätt till omvårdnad, trygghet och en god fostran. Föräldrarna har ansvar för att ge barnet lämplig ledning och råd när barnet, utifrån utveckling och förmåga, utövar sina rättigheter. Barnets vårdnadshavare har ansvar för barnets personliga förhållanden och ska se till att barnets behov av omvårdnad, trygghet och en god fostran blir tillgodosedda (6 kap 2§ FB).

Vårdnadshavaren har ansvar för att barnets behov blir tillgodosedda men kan ibland behöva stöd. Att söka stöd kan vara ett sätt för vårdnadshavarna att kunna uppfylla det ansvar som åligger dem enligt föräldrabalken. Samhället har en viktig uppgift i att stödja och vid behov komplettera föräldrarna under barnets hela uppväxt. Syftet är då att erbjuda föräldrarna det stöd och den hjälp de kan behöva för att bättre klara av föräldraskapet (Se prop. 2012/13:10 s. 24 samt 5 kap. 1 § SoL).

Barnets rättigheter fastslås i FN:s konvention om barnets rättigheter. Fyra av konventionens artiklar är de grundläggande principerna. Det är principen om barnets bästa, barns rätt till inflytande, att varje barn har rätt till liv och utveckling och att inget barn får diskrimineras. Som ett led i att förverkliga barnkonventionen har bestämmelser som grundas på de här principerna förts in i socialtjänstlagen, SoL, och lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU.

I förarbetet till socialtjänstlagen (prop.1996/97:124) förtydligas att barnets bästa även gäller då barn ingår i hushåll när vuxna ansöker om ekonomiskt bistånd. Barnets bästa ska alltid beaktas, utredas och redovisas även om det inte alltid är avgörande för vilket beslut som fattas.

Hänsyn till barnets bästa får aldrig i ärenden om ekonomiskt bistånd innebära att barnet uppmärksammas eller utreds mot föräldrarnas vilja, om det inte finns tecken på att barnets situation kräver en särskild utredning. Finns det tecken på att ett barns situation kan komma att behöva utredas ska en anmälan enligt 14 kap. 1 § SoL göras till enheten för barn och unga.

1.4.1 Ett barnperspektiv inom ekonomiskt bistånd

För att komma fram till vad som är barnets bästa behöver socionomen ha ett barnperspektiv under utredningens gång. Barnperspektivet inom ekonomiskt bistånd säkerställs genom att;

- I samband med en ny ansökan särskilt uppmärksamma barnets situation.
- Vid långvarigt ekonomiskt bistånd i samarbete med föräldrarna uppmärksamma barnets behov och situation med tydlig koppling till den ekonomiska situationen.
- Vid behov göra hembesök, i samråd med föräldrarna, för att bedöma vilket bistånd som familjen behöver med hänsyn till barnets behov.
- Vid behov och i samråd med föräldrarna prata med barnet, med beaktande av dess ålder och mognad, för att bedöma vilket bistånd familjen behöver med hänsyn till barnets behov.
- Bevaka barns behov inom särskilt viktiga områden, till exempel boende, umgänge med föräldrar, hälsa, fritidsaktiviteter och ungdomars ferieinkomster.
- Upprätta en planering för hur självförsörjning ska uppnås för föräldern där barnets situation ingår.
- Dokumentera hur barnets behov beaktats, vilka eventuella överväganden som gjorts och hur detta påverkat beslutet. Detta gäller både bifalls- och avslagsbeslut och särskilt vid el- och hyresskulder.
- Informera om kommunala sommarjobb och eventuella kommunala verksamheter för barn och unga.

För att säkerställa barnets rättigheter i enlighet med barnkonvention och lagstiftning så kartläggs barnets situation och behov. Detta sker genom samtal med föräldrarna om deras barn, både vid nybesök och vid senare möten. Det kan också ske genom samtal med barn om detta bedöms lämpligt och om föräldrarna samtycker till att samtal sker. Särskilt viktigt är att vid långvarigt ekonomiskt bistånd, 10 månader eller längre, uppmärksamma barnets behov och situation med tydlig koppling till den ekonomiska situationen. Utgångspunkten är alltid att föräldrarna inom ramen för sin förmåga och ekonomiska resurser har huvudansvaret för att säkerställa de levnadsvillkor som är nödvändiga för barnet.

1.4.2 Barnkonsekvensanalys

En barnkonsekvensanalys ska göras när ett beslut om avslag eller bifall kan få konsekvenser för ett barn. I ärenden där det finns barn i familjen ska de kortsiktiga och långsiktiga konsekvenserna för barnet alltid övervägas innan beslut fattas. Berörd förälder ska göras delaktig i analysen av barnets bästa kopplat till beslutet.

I samband med att en barnkonsekvensanalys görs är det också viktigt att väga in hur beslutet påverkar förälders/föräldrarnas möjligheter att bli självförsörjande, något som i sig är en positiv faktor för barnet.

En barnkonsekvensanalys innebär att socialtjänsten inventerar vilka konsekvenser ett möjligt beslut kan få. Särskilda områden som beaktas är boende, barnomsorg och skola, nätverk, hälsa, fritidsaktiviteter, umgänge med förälder och ungdomars ferieinkomster. Barnkonsekvensanalysen ska dokumenteras och utgöra en del av underlag för beslut. I synnerhet vid avslagsbeslut måste det tydligt dokumenteras hur detta övervägande har skett och vilka ställningstaganden som gjorts.

1.5 Dokument till stöd för handläggningen av ekonomiskt bistånd

Utöver socialtjänstlagen regleras socialtjänstens arbete inom ekonomiskt bistånd av en rad andra lagar och förordningar, till exempel förvaltningslagen (1986:223), offentlighets och sekretesslagen (2009:400) och socialtjänstförordningen (2001:937). Därutöver finns stöd för handläggning att hämta i rättspraxis, Socialstyrelsens *Allmänna råd om ekonomiskt bistånd* (SOSFS 2013:1) samt av Socialstyrelsen utgiven *Handbok för socialtjänsten – Ekonomiskt bistånd* och övrigt vägledande material.

Stöd för handläggning av ekonomiskt bistånd ska läsas i följande ordning:

1. Socialtjänstlagen (2001:453) och annan relevant lagstiftning
2. Rättspraxis
3. Socialstyrelsens Allmänna råd om ekonomiskt bistånd (SOSFS 2013:1)
4. Socialstyrelsens Ekonomiskt bistånd Handbok för socialtjänsten och av Socialstyrelsen i övrigt utgivet stöd för handläggning
5. Riktlinjer antagna av socialnämnden i Lomma kommun

2. Kommunens yttersta ansvar och utformningen av det ekonomiska biståndet

Vid bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd tas hänsyn till i vilken omfattning den enskilde själv kan tillgodose det aktuella behovet. Den enskilde måste utnyttja alla möjligheter som normalt står till buds för att försörja sig själv. Det innebär bland annat att den enskilde ska ha sökt andra former av bidrag som finns, till exempel bostadsbidrag, studiemedel och arbetslöshetsersättning. Kravet innebär också att den som kan arbeta ska söka arbete, delta i arbetsmarknadsutbildningar och i första hand använda sig av egna ekonomiska tillgångar för att lösa sin ekonomiska situation.

Socialtjänstens insatser och det ekonomiska biståndet ska utformas på ett sådant sätt att den enskilde så snart det är möjligt kan klara sin egen försörjning. Alla människor förmår inte försörja sig genom förvärvsarbete. I sådana situationer måste socialtjänsten tillsammans med den enskilde försöka hitta andra långsiktiga lösningar på försörjningsproblemen. Det är emellertid viktigt att understryka att kravet på den enskilde att själv ta ansvar för sitt liv inte kan drivas hur långt som helst med hänsyn till att den enskildes möjligheter kan vara begränsade.

2.1 Två uppdrag - självförsörjning och försörjning

Socialtjänstlagen innebär att socialtjänsten har två uppdrag där huvuduppgiften är att hjälpa den enskilde så att hen kan klara sig utan ekonomiskt bistånd – hjälp till självförsörjning. I väntan på att detta blir möjligt har den enskilde rätt till ekonomiskt bistånd – hjälp med försörjningen. Det sistnämnda gäller under vissa förutsättningar och alltid efter en individuell behovsprövning. Socialtjänsten ska därmed ha två fokus i kontakterna med den enskilde: dels den ekonomiska situationen, dels vilka insatser som behövs i övrigt. Om den enskildes behov av bistånd är tillfälligt är det rimligt att begränsa insatserna till att utreda den ekonomiska situationen.

2.2 Information

Socialtjänsten ska informera den enskilde om rätten till bistånd. Av informationen ska framgå både rättigheter och skyldigheter, förutsättningar, normbelopp, beräkningsgrunder, insyn, sekretess, samtycke, besvärsmätt och annat av rättsligt värde för den enskilde.

Socialtjänsten ska använda tolk och översätta handlingar på den enskildes språk eller under samma förutsättningar i kontakten med någon som har en funktionsnedsättning som begränsar förmågan att se, höra eller tala i enlighet med 13 § förvaltningslagen.

2.3 Prövning av rätt till bistånd

Arbetet med ekonomiskt bistånd utgör myndighetsutövning och ställer höga krav på rättssäkerhet, gemensamt förhållningssätt och likvärdiga bedömningar. Prövningen av rätten till bistånd görs efter utredning. I utredningen görs bland annat en bedömning av om den sökande kan anses uppfylla de krav som kan ställas på hen i syfte att uppnå självförsörjning samt om behovet kan tillgodoses på annat sätt. Handläggningen ska präglas av tydlig information, noggranna kontroller och korrekt dokumentation.

2.4 Genomförandeplan

En genomförandeplan ska upprättas tillsammans med den enskilde, om det inte uppenbarligen är obehövt för att biståndsbehovet är kortvarigt eller om det finns en pågående planering med annan huvudman, till exempel arbetsförmedlingen. En genomförandeplan är i huvudsak en överenskommelse mellan den enskilde och socialtjänsten om hur den enskilde ska gå tillväga för att bli självförsörjande och leva ett självständigt liv.

2.5 Avslag på ansökan

Om den enskilde inte bedöms uppfylla förutsättningarna för rätt till försörjningsstöd ska ansökan avslås. Som huvudregel avslås ansökan för hushållet som helhet varvid ett skriftligt avslagsbeslut fattas. Av beslutet ska det tydligt framgå varför ansökan avslås tillsammans med besvärshänvisning.

3. Försörjningsstödet konstruktion och uppdelning

3.1 Rätten till bistånd

Den enskildes rätt till bistånd regleras i 4 kap. 1 § SoL. I paragrafen anges att den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd för sin *försörjning (försörjningsstöd)* och för sin *livsföring i övrigt*. I begreppet *livsföring i övrigt* ingår allt annat bistånd som den enskilde kan behöva för att vara tillförsäkrad en skälig levnadsnivå.

Biståndet kan vara ekonomiskt stöd (till exempel hälso- och sjukvård, tandvård, glasögon eller begravningskostnader) men också annat stöd, eller vård och behandlingsinsatser (till exempel hemtjänst, särskilt boende).

I uttrycket *"inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt"* ligger ett krav på att den enskilde efter förmåga försöker bidra till sin egen försörjning. Innan rätten till bistånd inträder måste den enskilde utnyttja alla de möjligheter till egen försörjning som står hen till buds. För den som är arbetsför innebär detta en skyldighet att söka arbete (Prop. 1996/97:124 s.75 och prop. 2000/01:80 s. 93 f.).

3.2 Beräkning av försörjningsstöd

Försörjningsstödet storlek beror på hushållets kostnader och inkomster. I normalfallet summeras riksnormen för hushållets medlemmar med skäliga tilläggskostnader, därefter räknas hushållets samlade inkomster av från summan. Försörjningsstödet uppgår till det belopp som utgörs av skillnaden mellan godkända kostnader och inkomster enligt följande uträkning:

- + Riksnorm för hushållets medlemmar
- + Hushållets skäliga tilläggskostnader
- Hushållets inkomster
- = Försörjningsstödet storlek

3.3 Utbetalning av ekonomiskt bistånd

Det ekonomiska biståndet ska med få undantag utbetalas via insättning på bankkonto. Rekvisition ska användas mycket restriktivt. Biståndet ska normalt utbetalas till den enskilde och månadsvis (om inte biståndet är kortare än en månad). Om biståndet ges i annan form än den sökande begärt ska beslutet vara skriftligt, motiverat och åtföljas av besvärshänvisning. Om ett hushåll bestående av två personer i en parrelation, har ansökt och blivit beviljade ekonomiskt bistånd, ska utbetalningen gå till den av dem som identifierar sig som kvinna i relationen.

4. Riksnormen

Rätten till försörjningsstöd preciseras i 4 kap. 3 § SoL. Försörjningsstödet är uppdelat i två delar: dels en norm som gäller för hela landet (*riksnormen*), dels en del som gäller rätt till ersättning för skäligen kostnader för ett antal andra behovsposter (*skäligen kostnader utanför riksnormen*).

Enligt 4 kap. 3 § SoL lämnas försörjningsstöd för skäligen kostnader för:

1. livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning, telefon och TV- avgift (*riksnormen*).
2. boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa (*skäligen kostnader utanför riksnormen*).

Sveriges regering fastställer riksnormen varje år baserat på Konsumentverkets konsumtions- och prisundersökningar av olika hushållstypers baskonsumtion.

4.1 Särskilda skäl att beräkna kostnader till en högre eller lägre nivå

Om det i ett enskilt fall finns särskilda medicinska eller sociala skäl kan försörjningsstöd beräknas till ett högre belopp. Medicinska skäl ska styrkas med läkarintyg. Observera att förhöjda kostnader av medicinska skäl kan täckas av andra stödformer till exempel handikappersättning eller vårdbidrag.

Exempel när kostnaderna enligt riksnormen bör beräknas till en högre nivå:

- om den enskilde av medicinska skäl har behov av dyrare kost.
- om den enskilde betalar avgift för skolmåltider.
- om den enskilde har höga livsmedelskostnader på grund av att kosten är inräknad i en avgift.
- om den enskilde på grund av funktionshinder eller andra skäl har svårigheter att upprätthålla kontakten med andra människor eller delta i samhällslivet och därför har extra utgifter, för till exempel telefon och tidningar eller fritidsaktiviteter, som inte täcks av annat särskilt stöd.
- om det är en förutsättning för att en förälder ska kunna ha umgänge eller kontakt med sitt barn i en rimlig omfattning och därför har extra utgifter för till exempel lek och fritid samt telefon.
- om den enskilde har ett tillfälligt och visst behov av att köpa kläder och skor.
- om ett spädbarn saknar nödvändig klädustrustning.
- om den enskilde har tillfälligt höga kostnader, till exempel för livsmedel, kläder och skor eller telefon, som beror på att den enskilde är eller har varit utsatt för våld eller andra övergrepp av närstående eller för något annat brott.

Exempel när kostnaderna enligt riksnormen bör beräknas till en lägre nivå:

- om den enskilde hamnat i en akut nödsituation och endast behöver tillfälligt ekonomiskt bistånd för att kunna ordna upp sin situation.
- om den enskilde har för avsikt att endast vara en kortare tid i vistelsekommunen.
- om den enskilde inte har vissa kostnader för poster som ingår i riksnormen eller dessa är lägre än riksnormen, till exempel under vistelse i heldygnsvård.
- om den enskilde uppenbart inte använder biståndet till vad det är avsett för.

Vid akuta nödsituationer bör reducerad norm användas. I reducerad norm ska riksnormens poster för livsmedel och hygien ingå.

5. Skäliga kostnader utanför riksnormen

5.1 Boende

Utgångspunkten för bedömning av skälig kostnad för boende och boendestandard är vad en låginkomsttagare på orten normalt anses ha råd med. Behovsprövningen ska omfatta både den enskildes faktiska kostnad, behov av boende och bostadsstorleken. Socialnämnden bör vid bedömningen ta hänsyn till ett barns behov av utrymme även hos den förälder där barnet enbart vistas under umgängestid.

Vid ett kortvarigt biståndsbehov bör i regel den faktiska boendekostnaden godtas. Med kortvarigt avses en period om maximalt tre sammanhängande månader. Om behovet av ekonomiskt bistånd blir längre än tre sammanhängande månader ska boendekostnadens skälighet prövas.

Om bostaden representerar ett ekonomiskt värde, till exempel i form av en egen villa eller bostadsrättslägenhet, och behovet bedöms långvarigt ska detta utgöra ett skäl för byte av bostad. När krav ställs på byte av bostad ska socialtjänsten vid behov även aktivt medverka till bostadsbytet om den enskilde eller familjen har svårigheter att på egen hand få annan bostad. Den enskilde har rätt till ett skäligt rådrum för att byta bostad vilket i regel innebär en tidsperiod som inte understiger fyra månader. Ett beslut om skäligt rådrum ska kommuniceras till den enskilde tillsammans med besvärshänvisning.

Skäligt rådrum gäller dock inte i de fall boendet är en särskilt dyrbar nödlösning, till exempel boende på hotell, och socialtjänsten kan erbjuda ett billigare alternativ med godtagbar standard i avvaktan på en permanent lösning.

Om den enskilde väljer att behålla ett boende med en oskälig kostnad, ska ekonomiskt bistånd beräknas utifrån den boendekostnad som bedöms skälig för en låginkomsttagare på orten.

Skälig boendekostnad beräknas utifrån hyresnivån på bostäder i Lomma kommun. När den som är beroende av ekonomiskt bistånd avser att flytta till dyrare boende ska en fördyrad boendekostnad normalt inte godtas.

5.1.1 Andrahandsboende eller hyra av fastighet

För andrahandsboende och hyra av fastighet gäller samma regler beträffande skälig standard och kostnad samt krav på flyttning som vid förstahandskontrakt. Den sökande ska vara folkbokförd på adressen. Ett av fastighetsägaren godkänt andrahandskontrakt ska uppvisas tillsammans med en handling som visar att hyresvärden-, hyresnämnden eller bostadsrättsföreningen godkänner andrahandsuthyrningen.

5.1.2 Delad lägenhet

Syskon eller kamrater som delar lägenhet förutsätts leva i hushållsgemenskap och delar därmed på kostnaderna i hushållet. Om hushållsgemenskap inte råder gäller reglerna för inneboende. Vid prövning av försörjningsstöd när sökande delar lägenhet ska hyran delas på antal boende i lägenheten inklusive barn.

5.1.3 Inneboende

Om den enskilde hyr en del av en bostad av någon som vederbörande inte kan antas ha någon hushållsgemenskap med räknas personen som inneboende. För inneboenderum gäller samma regler beträffande skälig standard och kostnad samt krav på flyttning som vid förstahandskontrakt.

För att betraktas som ett separat hushåll i normberäkningen ska den sökandes hushåll som huvudregel disponera ett eget rum i bostaden. Den sökande ska vara folkbokförd på adressen. Bedömning av skälig hyreskostnad utgår från vad som avtalats mellan den sökande och lägenhetsinnehavaren. Hembesök ska göras för att säkerställa att personen bor på uppgiven adress.

Ett giltigt inneboendekontrakt eller skriftligt avtal ska alltid uppvisas. Det är väsentligt att kontraktet är godkänt av förstahandshyresgästen. Avtalet ska innehålla en tydlig överenskommelse om hyrestidens längd, ömsesidig uppsägningstid, hyrans storlek, bostadens storlek, antal rum och vad som ingår i hyran. Bostadens adress ska också framgå av kontraktet.

Är bostadens totala kostnad okänd (kan till exempel gälla för den som är inneboende i villa eller bostadsrätt) ska bedömning göras utifrån vad ett boende på orten kostar, som i storlek motsvarar det utrymme som den inneboende nyttjar.

Det är inte skäligt att en inneboende eller andrahandshyresgäst betalar någon del av räntekostnaden för hyresvärdens bostadslån, då den inneboende inte kan utnyttja ränteavdrag och inte kan ta del av en eventuell vinst vid framtida försäljning av bostaden.

5.1.4 Vuxna personer i hushållsgemenskap

För en vuxen person, till exempel ett kvarboende vuxet barn eller en förälder, som lever i en hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren utan att vara samboende blir kostnaderna lägre än om hen hade bott ensam. I dessa fall beräknas den inneboendes del av de gemensamma hushållskostnaderna.

Är bostadens totala kostnad okänd (kan till exempel gälla för den som är inneboende i villa eller bostadsrätt) ska bedömning göras utifrån vad ett boende på orten kostar, som i storlek motsvarar det utrymme som den inneboende nyttjar.

Det är inte skäligt att en inneboende eller andrahandshyresgäst betalar någon del av räntekostnaden för hyresvärdens bostadslån, då den inneboende inte kan utnyttja ränteavdrag och inte kan ta del av en eventuell vinst vid framtida försäljning av bostaden.

5.1.5 Boendekostnader för fastighet eller bostadsrättslägenhet

Godkända boendekostnader är räntor, nödvändiga driftkostnader som vatten och avlopp, uppvärmning, sophämtning, fastighetsförsäkring och tomträttsavgäld. Kostnad för hushållsel beräknas separat. Kostnad för amortering beviljas inte eftersom detta utgör kapitalbildning. Ränta för konsumtionslån som tagits med bostadsrätten som säkerhet godtas inte som boendekostnad. Vid beräkning av ekonomiskt bistånd ska en boendekalkyl upprättas.

Om den biståndssökande avstår från skattejämkning och sparar förmånen till nästkommande år i form av skatteåterbäring, räknas denna del inte som boendekostnad. Är det aktuellt med försäljning av fastigheten i samband med ansökan om försörjningsstöd, ska den sökande kontakta sin bank för att undersöka om anstånd på räntan är möjlig fram till dess att försäljningen är genomförd.

5.1.6 Boendekostnad för kvarboende vuxet barn

Unga vuxna (18 till 24 år) kan bo kvar i föräldrahemmet efter att föräldrarnas försörjningsskyldighet upphört. Bistånd till boendekostnad beviljas då som regel inte om den sökande är en kvarboende ung vuxen. Anledningen är att det inte bedöms skäligen att en kvarboende ung vuxen utan medel till sin försörjning ska betala inneboendehyra.

Bistånd kan i särskilda fall utgå för en boendedel, om föräldrarna på grund av att det vuxna barnet bor kvar har mist rätten till bostadsbidrag. Boendekostnaden bör då motsvara det bostadsbidrag som upphört att betalas ut. Detta förutsätter att biståndsansökan görs i anslutning till att bostadsbidraget upphör.

Boendekostnad kan godkännas om den unge har återvänt till föräldrahemmet efter att under en längre tid ha bott i egen bostad. Detta gäller dock inte om den unge återvänder till föräldrahemmet efter att ha bott på internat eller studentboende.

Kvarboende vuxna barn med egna inkomster bör bidra till den sökande familjens boendekostnad. Den inneboendekostnad som ska medräknas som inkomst eller dras av från boendekostnaden, ska beräknas utifrån hur stor andel av bostaden den unge disponerar i enlighet med Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1998:9; 35§).

Om den unge inte har betalningsutrymme som motsvarar boendeandelen ska storleken på inneboendekostnaden bedömas utifrån den unges betalningsförmåga.

5.2 Hushållsel

Huvudregeln är att bistånd beviljas till faktisk kostnad. När elkostnaden är oskäligt hög i förhållande till bostadens storlek och antal boende ska utredning göras för att klargöra vad den enskilde kan göra för att kunna sänka kostnaden.

När vuxna som inte är gifta eller lever under äktenskapsliknande förhållanden delar lägenhet får en anpassning till förhållandena i det enskilda fallet göras utifrån hushållsstorlek. Den fasta avgiften för abonnemanget ska dock som regel lägenhetsinnehavaren stå för.

5.3 Arbetsresor

Med arbetsresor avses möjligheten att resa till och från arbete, praktik eller annan arbetsmarknadsåtgärd, resor för att aktivt kunna söka arbete, SFI-studier eller andra godtagbara aktiviteter för att komma i arbete. Skälig kostnad för arbetsresor överstiger inte kostnaden för ett periodkort med kollektivtrafik. Ekonomisk hjälp till arbetsresor med bil beviljas som regel inte. Endast starka medicinska eller sociala skäl kan föranleda en annan bedömning och möjligheterna till skattejämkning ska i sådana fall undersökas.

5.4 Bilinnehav

Bil bedöms vara en lätt realiserbar tillgång och krav ska ställas på att bil ska avyttras senast efter en månads biståndsbehov. Vid särskilda skäl kan bilinnehav godkännas, exempelvis om bil är en

förutsättning för att ta sig till och från arbete. I dessa fall godtas maxvärde på bil motsvarande ett prisbasbelopp.

5.5 Hemförsäkring

Månadspremien ska omfatta grundförsäkring om kostnaden är skälig. Specifikation på kostnaden ska uppvisas. Tillägg för bostadsrätt eller villa ska också specificeras i förekommande fall.

5.6 Medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa

I första hand ska den enskilde ansöka om att få avgiften nedsatt. Endast grundavgiften godkänns, inte eventuella kostnader för tilläggsförsäkringar eller motsvarande.

6. Livsföring i övrigt

Med ekonomiskt bistånd för livsföring i övrigt avses allt annat bistånd som den enskilde kan behöva för att vara tillförsäkrad en skälig levnadsnivå. Biståndet ska tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå. Utgångspunkten i bedömningen är vad en låginkomsttagare på orten normalt har råd att bekosta.

6.1 Advokatkostnader

Ekonomiskt bistånd utgår generellt inte till advokatkostnader. I första hand ska sökanden hänvisas till att undersöka om hemförsäkringen täcker kostnaden.

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till självrisken vid rättsskydd och till den kostnad som tillkommer sökanden vid statlig rättshjälp om målet gäller familjerättsliga ärenden. Endast i särskilda fall bör bistånd till rättshjälpsavgift beviljas.

6.2 Avgifter för kommunal service, ansöknings- och förmedlingsavgifter

Det kan bedömas skäligt att bevilja bistånd till kostnader såsom ansökan om äktenskapsskillnad, hemtjänst, hemsjukvård samt bostadsköer. Individuell prövning ska alltid ske.

6.3 Begravningskostnader

En förutsättning för att ekonomisk hjälp till begravningskostnader ska utgå är att dödsboet saknar tillgångar och försäkringsskydd. Begravningskostnader ska i första hand täckas av tillgångar i dödsboet eller genom försörjningsskyldigas (föräldrar, efterlevande make/maka/partners) inkomster eller tillgångar. Observera att sammanboende ej omfattas av denna skyldighet. Vid bedömning av försörjningsskyldigas betalningsförmåga prövas detta gentemot riksnormen.

Begravningskostnaderna går före alla andra kostnader som kan belasta dödsboet, till exempel obetald hyra, hushållsel, telefon eller kostnader för utflyttning och städning av bostaden.

Godtagbar kostnad för begravning och gravsten är 50 procent av basbeloppet.

Om det under utredningsfasen råder oklarheter kring huruvida det finns försäkringar som kan täcka begravningskostnaderna helt eller delvis, kan socialtjänsten ge ekonomiskt bistånd som förskott på förmån.

Hänsyn ska tas till allmänt vedertagna begravningstraditioner. Kostnader för en värdig begravning kan till exempel avse begravningsceremoni, viss dekoration och enklare förtäring för en mindre krets av sörjande.

Vad gäller asylsökande är det den kommun där personen var bosatt eller vistades som ska pröva ansökan om ekonomiskt bistånd till begravningskostnader. Kostnaden täcks inte genom LMA-ersättning.

6.4 Dator, tv och internet

Enligt Socialstyrelsens allmänna råd bör en radio, tv och dator med internetuppkoppling ingå i en hemutrustning. Vid behovsprövning av dator med internetuppkoppling ska en individuell bedömning alltid göras. Detsamma gäller behovsprövning av radio och tv. Vanligen är behovet av dator tillgodosett genom smartphone och internetuppkoppling (KR nr 3255-18). Barns och ungdomars tillgång till dator med internetuppkoppling i hemmet för att kunna tillgodogöra sig skolundervisning ska särskilt beaktas. Kostnad för bredband kan beviljas till en skälig kostnad (KR nr 3081-17) vilket innebär lägsta möjliga kostnad för ett abonnemang.

6.5 Fickpengar

Utgångspunkten är att ta reda på den enskildes behov. Fickpengar beviljas vid vistelse på exempelvis behandlingshem eller sjukhus om behovet inte kan tillgodoses med egen inkomst. Fickpengar är försörjningsstöd där normposterna lek och fritid, kläder, hälsa, hygien och telefon ingår. Aktuellt månadsbelopp för fickpengar utgörs av summan av dessa normposter.

6.6 Flyttkostnader

Vid flyttning ska möjligheten att få bidrag från Arbetsförmedlingen undersökas. Efter särskild prövning kan ekonomiskt bistånd avseende flyttkostnader beviljas om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Det kan till exempel handla om att undvika våld eller hot om våld, eller på grund av arbetsmarknadsskäl, hälsoskäl eller av ekonomiska omständigheter. Kostnad kan beviljas för hyra av släpvagn eller mindre lastbil inklusive kostnader för bensin och försäkring mot uppvisande av kvitto.

6.7 Fritidsaktiviteter för barn

I FN:s konvention om barns rättigheter anges att barn har rätt till vila och fritid, lek och rekreation samt rätt att delta i det kulturella och konstnärliga livet. Bistånd till barns fritidsaktiviteter ingår i riksnormen.

6.8 Färdtjänstavgift

Egenavgift för beviljad färdtjänst beviljas som regel. Högkostnadsskydd gäller vid färdtjänstresor.

6.9 Förskole- och skolbarnsomsorgsavgift

Barnomsorgsavgift avförs om föräldrarna saknar tillräckliga inkomster och ansöker om ekonomiskt bistånd. Handläggande socionom kontaktar förvaltningen för utbildning, kost, kultur och fritid som ombesörjer avgiftsbefrielse till dess föräldrarna är självförsörjande. Ekonomiskt bistånd till barnomsorgsavgift utgår därför inte.

6.10 Glasögon och kontaktlinser

Den sökande ska uppvisa intyg och kostnadsförslag som styrker behovet av glasögon och vad som ingår i begärt pris. Skälig kostnad är i nivå med lägsta paketpris som erbjuds av optiker. Bistånd till kostnad för ögonlinser beviljas om det är det enda alternativet för sökanden och behovet är styrkt genom läkarintyg.

Bistånd till specialslipade eller specialbehandlade glas, såsom färgade eller extra tunna glas, beviljas under förutsättning att behovet är styrkt av läkarordination. Bistånd kan beviljas till den extra kostnaden för speciell slipning eller behandling om det är det enda alternativet för att korrigera sökandens synfel. Barn och unga i åldern 8 till 19 år får bidrag från landstinget för glasögon och kontaktlinser, vilket tas med i bedömning och beräkning av bistånd för glasögon eller kontaktlinser.

6.11 Hemutrustning

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till hemutrustning om det finns särskilda skäl och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Utgångspunkten är vad en låginkomsttagare på orten vanligtvis har råd att bekosta. För att kunna bedöma behovet kan det ibland vara nödvändigt att göra hembesök. Som underlag för bedömningen är det viktigt att undersöka följande:

- Är behovet akut och nödvändigt för att sökanden ska kunna flytta in i bostaden?
- Kommer sökanden att inom rimlig tid själv kunna skaffa sig eller komplettera en hemutrustning?
- Vilka möjligheter har sökanden haft att spara till eller planera för boende och hemutrustning?
- Om behovet av bistånd föranleds av en orsak som i första hand täcks av hemförsäkring ska det utredas om hemförsäkring täcker kostnaden.
- När det gäller barnfamiljer ska eventuella särskilda behov hos barnen utredas.
- Vilken hjälp kan sökanden få av nätverket?

Nyanlända ska hänvisas till att ansöka om hemutrustningslån hos centrala studiestödsnämnden (CSN).

Kvotflyktingar som anvisas till kommunen av Migrationsverket anländer med flyg till Sverige från annan del av världen. Kvotflyktingar har därför som utgångspunkt inga praktiska möjligheter att själva möblera sin bostad. Bistånd ska beviljas till omedelbara behov av att kunna sova, laga mat och sköta sin hygien.

Hel grundutrustning avser en mer omfattande grundutrustning som ska användas under lång tid. Sådan utrustning beviljas endast till personer som inte inom överskådlig tid kommer att kunna förbättra sina inkomster och själva bekosta en grundutrustning, till exempel personer med mycket svåra psykosociala problem eller äldre personer med låg eller ingen pension.

Begränsad grundutrustning beviljas vid behov personer som har tillfälligt behov av bistånd men inte kan vänta med inköp tills de uppbär egen inkomst. Biståndet syftar till att den sökande ska kunna ta en lägenhet i besittning. Hemutrustning till ensamstående utgår med cirka 10% av basbeloppet och vid fler hushållsmedlemmar ökas beloppet med cirka 5% av basbeloppet per person.

6.12 Identifikationshandlingar

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till identifikationshandlingar för att möjliggöra myndighetskontakter och för att uppnå en skälig levnadsnivå. Med ansökan bör kopia på utgången legitimation bifogas. Kvitto som styrker inköp ska redovisas samt kopia på ny legitimation. Kostnader för pass beviljas som regel inte.

6.13 Kläder och skor utöver vad som ingår i riksnormen

Efter individuell bedömning kan extra bistånd avseende kläder och skor beviljas. Detta kan bli aktuellt vid exempelvis institutionsplaceringar, placeringar på skyddat boende och vid hemlöshet.

Engångskostnader kan bli aktuella vid exempelvis arbetsprovning eller praktikplats om det finns särskilda krav på arbetskläder och skyddsskor som arbetsgivaren inte bekostar. Det kan också handla om specialbeställda skor som inte täcks av handikappersättning.

6.14 Kostnader för egen bostad vid vistelse på institution

Personer som under placeringstiden har kvar sin bostad ska uppmanas att hyra ut bostaden i andra hand. Om hyresvärden inte tillåter uthyrning ska den sökande begära tillstånd för uthyrning hos Hyresnämnden. Om det inte är möjligt att hyra ut lägenheten beviljas den enskilde, efter sedvanlig prövning, hyreskostnad, abonnemangskostnad för hushållsel och hemförsäkring.

6.15 Läkarvård och mediciner

Bistånd till läkarvård och medicin beviljas upp till en kostnad motsvarande högkostnadsskydd. Kostnad för mammografi och cellprovtagning beviljas.

6.16 Magasineringskostnad

För personer som saknar permanent bostad kan ekonomiskt bistånd till kostnad för magasinering av egna tillhörigheter beviljas efter individuell prövning. Beslutet ska vara tidsbegränsat och omprövas vid behov. Det är den enskilde som ska stå för kontraktet gentemot magasineringsfirman. I den individuella bedömningen beaktas möjligheten för den sökande att inom överskådlig tid erhålla egen bostad eller magasinering genom egna kontakter, kostnaderna för magasinering i förhållande till kostnad för nyanskaffning av hemutrustning, bohagets innehåll och skick, konsekvenser för den enskilde vid eventuell försäljning av bohaget.

6.17 Nödprövning och akut bistånd

Med hänvisning till kommunens yttersta ansvar ska en så kallad nödprövning göras om den sökande hävdar att nödsituation föreligger. Ekonomiskt bistånd till akuta behov för livsuppehållet kan beviljas efter individuell prövning. Vid bedömningen ska hänsyn tas till om det finns barn i hushållet, och deras situation ska särskilt uppmärksammas.

Beslut om akut bistånd ska i möjligaste mån föregås av sedvanlig utredning och prövning. Kontoöversikt och kontoutdrag med aktuell kontoställning samt senaste månadens transaktioner ska alltid uppvisas.

Bistånd till personer som regelmässigt har egna inkomster över riksnorm ska prövas restriktivt och endast beviljas för att avvärja en akut nödsituation. Biståndet beviljas då mot återkrav. Förlust av pengar på grund av stöld eller tappad plånbok ersätts inte förutom med sådant bistånd som är nödvändigt för att undvika en nödsituation. För övrigt hänvisas till sökandens hemförsäkring samt möjligheter till avbetalning av uppkomna skulder. Polisanmälan ska uppvisas.

6.18 Rekreation och fritidskostnader

Om särskilda skäl föreligger kan ekonomiskt bistånd till fritidskostnader och rekreation utgå. Speciellt beaktas barns behov av att kunna utöva fritidsaktiviteter. Sjukvårdshuvudmannen ska ansvara för rekreationsresor som betingas av sjukvård.

6.19 Skulder

Bistånd till skulder utgår som regel inte. Undantag ska endast göras om lån tagits för att undanröja en akut situation och där den sökande annars skulle ha beviljats bistånd. Om sökanden på grund av skulder har dålig kontroll över sin ekonomi ska hen erbjudas hjälp av budget- och skuldrådgivare.

Undantag kan göras för hyresskuld i följande fall:

- Skuld som uppstått under tid då sökanden av godtagbara skäl saknat tillräckliga inkomster för att betala hyra. Om ansökan hade gjorts när hyresskulden uppkom hade hen beviljats bistånd.
- Barnkonsekvensanalys ska alltid genomföras när det finns barn i familjen och i de fall konsekvenserna för barnen blir för stora vid en eventuell avhysning kan bistånd beviljas.
- För gamla och sjuka där alternativt boende inte går att ordna.
- Om eventuell avhysning riskerar medföra social utslagning och/eller försämrad möjlighet till egen försörjning.

Vid upprepade hyresskulder ska restriktivare bedömning göras. För att undvika upprepning ska hushåll som beviljats bistånd till hyresskuld så långt det är möjligt följas upp. I samband med reglering av en hyresskuld i en barnfamilj ska en förändringsplan för hur uppföljningen ska genomföras upprättas tillsammans med den sökande. Det ska särskilt uppmärksammas om hyresskulderna kan vara ett uttryck för omsorgssvikt från föräldrarnas sida och om det därmed finns anledning till oro för barnens hälsa och utveckling.

Undantag kan också göras för bistånd till skuld för hushållsel i de fall där avstängning medför alltför stora sociala konsekvenser för hushållet. Även i detta sammanhang ska barns situation särskilt uppmärksammas.

6.20 Spädbarnsutrustning

Ekonomiskt bistånd till spädbarnsutrustning kan utgå med maximalt 10 % av basbeloppet i samband med första barnets födelse. Biståndet prövas utifrån det faktiska behovet och sökandes möjligheter att själv tillgodose behovet, till exempel genom arv från äldre syskon. Om spädbarnsutrustning beviljats inom de tre senaste åren beviljas ingen ny utrustning utan särskild prövning.

6.21 Tandvård

Bistånd beviljas till akut tandvård som innebär åtgärder för att avhjälpa svåra smärttillstånd eller tillstånd som medför betydande obehag. Exempel på akut tandvård kan vara tandutdragning, akut rotbehandling, fyllningar för att undanröja värk och lagning av krona/protes. Det ska framgå av kvittot att det har rört sig om en akut åtgärd.

Ekonomiskt bistånd bör även, vid långvarigt biståndsbehov, utgå till skäliga kostnader för nödvändig tandvård. Ett kostnadsförslag från behandlande tandläkare ska begäras in vid behandlingar som beräknas kosta mer än 10 procent av basbeloppet, det vill säga vid mer omfattande behandlingar.

Observera att ett beslut om bistånd till tandvård ofta sträcker sig över flera månader och ska därmed alltid tidsbegränsas. Rätten till ekonomiskt bistånd ska prövas månad för månad och när beslut fattas som avser flera månader ska en omprövningsklausul alltid skrivas in i beslutet.

6.22 Umgängesresor

Bistånd för skäliga kostnader kan utgå efter särskild prövning. Exempel på kostnad är resor för hämtning och lämning.

7. Olika gruppers förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd

7.1 Arbetslösa

Den som inte kan försörja sig men som kan arbeta har rätt till försörjningsstöd om hen står till arbetsmarknadens förfogande. Om det finns godtagbara skäl har den enskilde rätt till försörjningsstöd även om hen inte står till arbetsmarknadens förfogande.

Innan rätten till bistånd inträder måste den enskilde utnyttja alla de möjligheter till egen försörjning som normalt står den enskilde till buds. För den som är arbetsför innebär detta en skyldighet att söka arbete (Prop. 1996/97:124 s. 75 och prop. 2000/01:80 s. 93f.). Kravet på att stå till arbetsmarknadens förfogande innebär i normalfallet att den biståndssökande ska vara anmäld hos den offentliga arbetsförmedlingen. Vidare innebär det att den biståndssökande ska ha för avsikt att arbeta och vara aktiv i sitt arbetssökande, inte enbart invänta anvisningar från Arbetsförmedlingen. Det kan till exempel handla om att skicka ansökningar till olika arbetsgivare eller kontakta dem på annat sätt och söka information om arbeten (Prop. 2015/16:136 s.28).

Den som är arbetslös och söker ekonomiskt bistånd ska erbjudas stöd i sitt arbetssökande genom strukturerade insatser för att öka sina möjligheter till att få en anställning. De insatser som ges ska alltid föregås av en individuell bedömning av personens behov och förmåga.

En utredning för att klargöra förutsättningarna för självförsörjning ska göras. Utifrån denna görs en planering tillsammans med den enskilde och en genomförandeplan upprättas.

Kraven på en arbetslös biståndssökande kan ingå som ett led i prövningen antingen jämlikt 4 kap. 1 § SoL eller 4 kap. 4-5 §§ SoL. Socialtjänsten får enligt 4 kap. 4 § SoL kräva att en person deltar i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet. Exempel på kompetenshöjande verksamhet kan vara arbetsträning, kartläggning av arbetsförmåga och utbildningar/kurser som syftar till att den enskilde ska komma in på arbetsmarknaden. Även deltagande i Arbetsförmedlingens insatser är exempel på kompetenshöjande verksamhet. Det krävs samrådande med Arbetsförmedlingen innan beslut om anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet.

Vad som kan vara godtagbara skäl att inte stå till arbetsmarknadens förfogande måste bedömas utifrån den enskildes behov och förutsättningar. Det kan handla om sökandens sjukdom, sjukdom i familjen med mera.

7.2 Sökanden som inte bedöms stå till arbetsmarknadens förfogande

Om den enskilde inte bedöms uppfylla kraven på att stå till arbetsmarknadens förfogande, exempelvis genom att inte söka arbete eller vägra delta i arbetspraktik eller arbetssökarverksamhet, påverkar detta rätten till bistånd för hela hushållet. Detsamma gäller vid frånvaro från aktivitet utan dokumenterat giltigt skäl. Individuell prövning ska alltid ske.

7.3 Personer som har sagt upp sig

Om den sökande har blivit arbetslös på grund av att denne sagt upp sig på egen begäran är huvudprincipen att ekonomiskt bistånd inte ska kompensera för den avstängning från arbetslöshetsersättningen som uppsägningen medför. Om den arbetslöse i övrigt uppfyller förutsättningarna är denne berättigad till bistånd först från den dag rätten till arbetslöshetsersättning inträder. Om den sökande åberopar att denne haft synnerliga skäl att säga upp sig ska denna uppmanas

att i första hand försöka få avstängningen från arbetslöshetsersättning hävd. En bedömning ska alltid göras i det enskilda fallet. För personer som sagt upp sig på egen begäran men inte har rätt till arbetslöshetsersättning gäller samma principer som ovan.

7.4 Sammanboende

Personer som har gemensam bostad anses ha inkomster och utgifter gemensamt, det vill säga ekonomisk hushållsgemenskap. Ogifta samboende bör likställas med gifta samboende eller samboende med registrerat partnerskap.

7.5 Studerande

Vuxna studerande ska i första hand försörja sig genom samhällets studiestödssystem eller motsvarande. Studiemedel och studielån bör anses gälla terminsvis. Som grundregel gäller att för en vuxen persons studier på gymnasienivå, och därutöver, ska försörjningsstöd inte utgå. Från denna grundregel kan undantag göras för en vuxen persons gymnasiestudier då speciella skäl föreligger. Bidragsdelen av studiemedel ska den enskilde alltid ansöka om hos centrala studiestödsnämnden.

8. Särskilda frågor

8.1 Förmedlingsmedel

Bistånd kan beviljas enligt 4 kap. 1 § SoL avseende förmedlingsmedel. Detta innebär att den sökande ger socialförvaltningen fullmakt att ta in medel och inkomster till socialtjänsten för att sedan förmedla vidare till den sökande själv men därefter till olika fordringsägare såsom hyresvärd eller elbolag. Syftet med biståndet är att den enskilde ska få stöd att klara sin ekonomi och bör därför samplaneras med budgetrådgivare. Om behovet bedöms bli långvarigt eller omfattande ska handläggaren överväga att anmäla behov av god man till överförmyndaren.

8.2 Återkrav och återsökning av ekonomiskt bistånd

Huvudprincipen är att bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL beviljas utan krav på återbetalning. Två specifika undantag finns, dels i 9 kap. 1 och 2 §§ SoL vad gäller återkrav, och dels i 107 kap. 5 § SFB vad gäller återsökning.

Försörjningsstöd som den enskilde har erhållit enligt 4 kap 1 § SoL kan endast bli föremål för återkrav om det har lämnats;

- som förskott på en förmån eller ersättning,
- till den som är indragen i arbetskonflikt, eller
- till den som på grund av förhållanden som hen inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster eller tillgångar.

Har ekonomisk hjälp lämnats med stöd av 4 kap 2 § SoL får socialtjänsten återkräva hjälpen om den getts under villkor om återbetalning. Beslutet ska skriftligen delges den enskilde.

Om någon genom oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att lämna uppgifter eller på annat sätt förorsakat att ekonomiskt bistånd utgått obehörigt eller med för högt belopp får socialtjänsten besluta om att återkräva biståndet. Om någon av andra orsaker obehörigen eller med för högt belopp, uppburit ekonomiskt bistånd och hen skäligen borde ha insett detta får socialtjänsten också besluta att återkräva det belopp som utbetalats för mycket. Polisanmälan ska ske i båda fallen.

Om den enskilde inte betalar godvilligt får socialnämnden föra talan hos Förvaltningsrätten. Talan ska väckas hos Förvaltningsrätten inom tre år från det kommunens kostnad uppkom. Socialnämnden kan helt eller delvis efterge ersättningsskyldighet.

Kommunen kan återsöka bistånd som den enskilde beviljas under den tid Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten prövar en periodisk förmån som kan komma att utbetalas retroaktivt.

Om det i ett ärende genom exempelvis hembesök eller annan kontroll, uppstår en misstanke om att en eller flera månaders bistånd har beviljats på felaktiga grunder ansvarar socionom för att utreda och bedöma om upptäckten påverkar rätten till bistånd framöver. Detta görs genom kontroll av inkomster och övriga tillgångar. Hembesök kan utföras som en del i utredningen. Utredningen syftar till att klargöra om det skett en felaktig utbetalning eller inte. Utifrån utredningen bedöms om det finns grund för beslut om återkrav och/eller polisanmälan. Socialtjänsten återkräver felaktiga utbetalningar enligt 9 kap. 1 § SoL och är skyldiga att polisanmäla misstanke om bidragsbrott enligt 6 § bidragsbrottslagen.